

Önskelista från ny ordförande:

Fler knorrrar och alternativ till

Danskarna är okuvligt stolta över sin grisproduktion. Likväl var den röda tråden genom verksamhetsberättelsen på årsmötet under Grisekongressen 2025 "Vi gör det lite bättre varje dag", vilket syftar på branschens ständiga utveckling. Ordförande HC Gæmelke gav under sitt anförande olika exempel på områden där utveckling krävs.

EMMA SONESSON

Grisföretagaren

Bondeägda Danish Crowns bristande förmåga att erbjuda en konkurrenskraftig notering har varit ett stående frustrationsmoment för danskarna de senaste åren. Mellan 2022 och 2023 noterades ett rekordtapp i antalet slaktade grisar; från 16,7 till 13,4 miljoner. En genomsnittlig slaktgrisuppfödare i Danmark gjorde noll i resultat 2024, smågrisuppfödarna betydligt bättre tack vare möjligheten att exportera smågrisar.

PRISET PÅ GRISEN STYR

Efter vd-byte hösten 2024 och kraftiga förändringar i organisationen är noteringen nu mer i nivå med andra stora grisländers. Bra jobbat, men det behövs mer, menar HC Gæmelke, ordförande för Landbrug & Fødevarer, Sektor for Gris:

– Min ambition är, som det framgår av vår gemensamma vision, att minst hälften av de danska grisarna slaktas i Danmark. Och här måste vi vara ärliga om att priset på grisen är den avgörande förutsättningen för var grisen slutar sina dagar. Politikerna försöker lägga alla möjliga – och omöjliga – hinder i vägen för exportgrisen. Men kära politiker; det förändrar ingenting. Det som kommer att göra skillnad är att göra det mer attraktivt att producera slaktgrisar i Danmark.

HC Gæmelke gjorde sitt första anförande som ordförande för Landbrug & Fødevarer Sektor for Gris under Grisekongressen 2025. Sina styrelsekollegor beskrev han som unga och starka. – Det är stort för mig att stå här i dag, tillsammans med världens mest engagerade och skickliga grisproducenter. År efter år visar vi att vi har drivkraften att bli lite bättre, sa han.

FOTO: RASMUS DALSGAARD

UNIONEN ÄR FÖR TRÖG

Gæmelke riktade även en känga till EU, som han menar är tungrott, byråkratiskt och äventyrar unionens livsmedelsförsörjning. Att djurskyddsreglerna fortfarande inte uppdaterats menar han är ett misslyckande, som lett till att de enskilda länderna nu går egna vägar, vilket resulterat i ett lapptäcke av olika regler istället för gemensamma och enhetliga.

Från scenen exemplifierades också flera utvecklingsområden kopplade till djurvelfärd. Ett sådant är omhändertagandet av sjuka och skadade djur. Ett annat är suggdödligheten, där stor variation mellan olika besättningar visar att en del borde kunna göra mer för suggornas hållbarhet.

Gæmelke pekade också på den pågående övergången från fixerade till lösa suggor under digivningen, och intygade att han varit till ministern upprepade gånger för att påtala att övergångstiden måste vara minst 25 år.

KNORRRARNA SKA BLI FLER

Ett annat område där utveckling pågår, är övergången från kuperade grisar till grisar med knorr. Via en så kallad omfördelningsordning ska lantbrukare som föder upp grisar med knorr få ekonomiskt stöd för att vidta de åtgärder som krävs för att lyckas. Målet är att fördubbla antalet grisar med knorr varje år, från en miljon 2026 till fyra miljoner 2028, och intresset för att delta i omfördelningsordningen har varit stort.

– Här visar vi att frivillighet fungerar. Det är inte någon politiker på Christiansborg som kom på idén att vi ska producera grisar med hela svansar. Vi har tittat varandra i ögonen och sagt, "Nu kör vi!", sa Gæmelke.

Beträffande kastration menar Gæmelke att utvecklingen behöver snabbas upp. I Vision 2050, som antogs av Landbrug & Fødevarer Gris, Danske Svineproducenter och Danske Svinelagterier 2021, anges nämligen att kirurgisk kastration ska fasas ut 2050. Enligt Gæmelke behöver det ske tidigare, och han välkomnar att allt fler grisar immunokastreras.

– Det är 2025 nu – svanskupering och kirurgisk kastration borde vara ett minne blott, konstaterade han.

kirurgisk kastrering

Antalet deltagare på Grisekongressen var rekordhøgt; 2 145 personer, varav 200 elever från olika lantbruksskolor. Under debatten påtalades från Bygholms lantbruksskola att branschen behöver bli ännu bättre på att ställa upp med praktik- och lärlingsplatser.

FOTO: EMMA SONESSON

Korta nedslag i årsberättelsen

- Debatten kring köttkonsumtion är förenklad och onyanserad, menar branschen. Via Svineavgiftsfonden har tre miljoner kronor avsatts för ett projekt som ska belysa grisköttets roll i en hållbar kost.
- Mer än en tredjedel av den danska grisoödseln förvaras i brunnar med tak. 40 miljoner danska kronor i stöd ska öka andelen framöver.
- I ett samarbete med Köpenhamns universitet jobbar man för att med hjälp av AI ta fram ett verktyg som förhoppningsvis ska kunna upptäcka exempelvis halthet, bräck, svansbitning etcetera.
- På grund av smittskydd är det svårt att visa för allmänheten hur grisarna har det i stallarna. Här efterlyses innovativa lösningar för att möjliggöra inblick i grisproduktionen.
- Pork Academy Masterclass, en skraddarsydd utbildning för framtidens grisföretagare som startades upp under 2025, har varit uppskattad. 2026 startas en ny omgång av kursen upp. Det kommer även satsas på grundutbildning för djurskötare under det kommande året.

Vill förändra reglerna kring zink-tillsats

Sedan förbudet mot zinkfoder infördes på EU-nivå 2022 har en del besättningar haft ökade avvänjningsproblem. Nu hoppas branschen på regel förändringar.

Christian Fink Hansen är direktör för Landbrug & Fødevarer, Sektor for Gris. En enad bransch som krokarm i utvecklingsarbetet menar han är en förutsättning för dansk grisuppfödningens framgångar.

FOTO: EMMA SONESSON

Forskning från Aarhus universitet visar, att om grisarna får den mängd zink de har behov av under avvänjningsperioden, så behöver de som slaktgrisar inte få foder med tillsatt zink, under förutsättning att slaktgrisfodret innehåller tillräckligt med fytas. Fytas är ett enzym som ökar tillgängligheten på mineraler, inklusive zink, som finns i fodrets råvaror.

– Med andra ord visar studien från Aarhus universitet att genom att tilldela rätt mängd zink vid rätt tillfälle i grisens liv, kan vi sänka zinkförbrukningen ännu mer, förbättra smågrisarnas hälsa och sänka antibiotikaförbrukningen. Det är bra för både grisarna och miljön, sa Christian Fink Hansen, direktör för Landbrug & Fødevarer Sektor for Gris, under Grisekongressens årsmöte.

Just nu samarbetar danskarna med universitet i Spanien och Portugal, för att få resultaten bekräftade. Därefter är planen att presentera resultaten för EU-kommissionen, med hopp om att få regelverket reviderat.

– Det är inte ofta alla grisproducerande länder i EU är eniga, men det är vi här, och det ger ett starkt fundament till dialogen med EU-kommissionen, konstaterade Fink Hansen.

Krafttag mot kostsamt virus

I Danmark pågår ett ambitiöst arbete med att utrota PRRS och i en del kommuner kan det snart bli olagligt att föda upp grisar med viruset.

Studier visar att PRRS-negativa grisar har signifikant lägre antibiotikaförbrukning och förbättrad produktivitet, jämfört med PRRS-positiva. Det är bakgrunden till Danmarks utrotningsarbete.

– Nu väntar två stora uppgifter i PRRS-planen. Det första är att hålla de 72 procenten av de danska grisbesättningarna som deklarerats

som PRRS-negativa, fria från PRRS. Nästa sak är att vi ska ha ännu fler med, berättade Christian Fink Hansen under Grisekongressens årsmöte.

Ett av verktygen är att hela kommuner kan deklarerats som PRRS-fria. Branschen jobbar för att få till ett regelverk som medför att det framöver blir otillåtet att föda upp PRRS-positiva grisar i PRRS-fria kommuner. Fink Hansen hoppas och tror att regelverket ska vara på plats vid årsskiftet 2025-2026, alternativt halvårsskiftet 2026.